XXXII МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
НА МАСКАРАДНИТЕ ИГРИ

перник СУРВА

SURVA pernik

XXXII INTERNATIONAL FESTIVAL
OF MASQUERADE GAMES

Този дигитален сборник е създаден в изпълнение на Проект BG-RRP-11.021-0018-C01 „Проект "Сурва в движение“- внедряване на ново поколение местни политики за култура“ по Процедура „Ново поколение местни политики за култура за големи общини“ финансиран от Европейския съюз, чрез инструмента Следващо Поколение ЕС (NextGenerationEU). Цялата отговорност за съдържанието се носи от Община Перник и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Национален Фонд „Култура“

Финансирано от Европейския съюз
NextGenerationEU

План за възстановяване и устойчивост

This digital publication has been created in implementation of Project BG-RRP-11.021-0018-C01, “Surva in Motion” Project – implementation of a new generation of local cultural policies, under the Procedure “New Generation of Local Cultural Policies for Large Municipalities”, financed by the European Union through the NextGenerationEU instrument. Full responsibility for the content rests with the Municipality of Pernik, and under no circumstances may this document be considered to reflect the official position of the European Union or the National Culture Fund of Bulgaria.

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ФЕСТИВАЛ „СУРВА“

THE INTERNATIONAL SURVA FESTIVAL

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ФЕСТИВАЛ „СУРВА“

Международният фестивал на маскарадните игри „Сурва“ в Перник е най-авторитетната изява на традиционни народни игри и обичаи с маски не само в България, но и в Европа. Уникално по рода си събитие, което всяка година, в последния уикенд на януари, пресъздава датиращата хилядолетия назад традиция на сурвакарството и игрите с маски, събирайки на едно място групи от всички етнографски райони на страната. Ежегодно в него участват хиляди носители на традицията от България и гости от Европа, Азия, Америка и Африка. Те стават част от незабравим и блякскав спектакъл, пренасящ в модерни времена магията на древен обичай, прогонващ злите духове, за да бъде годината пълна със здраве, късмет и плодородие.

The International Festival of Masquerade Games “Surva” in Pernik is the most renowned and prominent manifestation of traditional folk masquerade rituals and masked customs not only in Bulgaria, but also in Europe. This unique cultural event, held annually on the last weekend of January, recreates a tradition dating back thousands of years — the survakari masquerade — bringing together groups from all ethnographic regions of the country. Each year, the festival gathers thousands of bearers of the tradition from Bulgaria, as well as participants and guests from Europe, Asia, the Americas, and Africa. Together, they form an impressive and memorable spectacle that carries the magic of an ancient ritual into the present day — a ritual traditionally believed to ward off evil spirits and to ensure health, good fortune, and fertility throughout the year.

THE INTERNATIONAL SURVA FESTIVAL

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ФЕСТИВАЛ „СУРВА“

Най-атрактивният акцент на фестивала е състезателното дефиле на маскарадни групи от страната и от чужбина, съставени от изпълнители на всякаква възраст – от деца до „ветерани“ на по над 70 години. Те се движат в мистичен танц и ритъм и са маскирани със самобитни костюми от кожи или нарязани парцали. Носят маски с рога, опашки и пера, оформени като глави на причудливи същества и животни плашещи лица. А част от тях – в зависимост от ролята си в групата, са запасали тежки звънци от по над 10 килограма около кръста си.

THE INTERNATIONAL SURVA FESTIVAL

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ФЕСТИВАЛ „СУРВА“

The most visually striking element of the festival is the competitive parade of masquerade groups from Bulgaria and abroad. The participants range in age from young children to “veterans” over seventy years old. Moving in a distinctive ritual rhythm and dance, they wear traditional costumes made of animal skins or strips of fabric. Their masks are adorned with horns, tails, feathers, and stylized representations of fantastical creatures and animals with imposing and fearsome features. Some performers, depending on their role within the group, wear heavy bells fastened around their waists, often weighing more than ten kilograms.

THE INTERNATIONAL SURVA FESTIVAL

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ФЕСТИВАЛ „СУРВА“

„Сурва“ е най-старият фестивал на маскарадните игри в България. Той се организира от община Перник, като първото му издание е на 16 януари 1966 г. От 1985 година е със статута на международно събитие. През годините в организационния му комитет са били едни от най-големите имена на българската култура като големия майстор на съвременната живопис – проф. Дечко Узунов и големия композитор и фолклорист – Филип Кутев.

През 1995 г. Перник е приет за член на Федерацията на европейските карнавални градове, а фестивалът е включен в мрежата от празници на ФЕКГ. През 2014 г. списание National Geographic включва Перник и „Сурва“ в престижната си класация за Световни зимни топ дестинации. От 2015 г. фестивалът е под защитата на ЮНЕСКО и заема своето заслужено място сред световното културно богатство. Той е включен в списъка за нематериалното културно наследство на човечеството под името „народен празник Сурова в Пернишко“.

През 2026 г. фестивалът празнува 60 години от създаването си, като юбилейното му издание е под официалния патронаж на ЮНЕСКО. Заради огромния интерес, той ще се проведе в продължение на 10 дни – от 16 до 25 януари, като дефилетата с маски са разпределени не в един, а в два уикенда. Желание за участие са заявили рекорден брой участници - над 13 000. Сред тях и над 30 чуждестранни групи с няколкостотин участници.

THE INTERNATIONAL SURVA FESTIVAL

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ФЕСТИВАЛ „СУРВА“

“Surva” is the oldest masquerade festival in Bulgaria. It is organized by the Municipality of Pernik, with its first edition held on 16 January 1966. Since 1985, the festival has held the status of an international event. Over the years, its organizing committee has included some of the most distinguished figures of Bulgarian culture, among them Professor Dechko Uzunov, a leading master of modern Bulgarian painting, and Philip Kutev, an eminent composer and folklorist.

In 1995, Pernik became a member of the Federation of European Carnival Cities, and the Surva Festival was included in the Federation’s network of events. In 2014, National Geographic magazine ranked Pernik and the Surva Festival among the world’s top winter destinations. Since 2015, the festival has been under the protection of UNESCO and has taken its rightful place within the global cultural heritage of humanity. It is inscribed on the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity under the name “The Folk Festival of Surova in the Pernik Region.”

In 2026, the festival marks the 60th anniversary of its founding, with its jubilee edition held under the official patronage of UNESCO. Due to the exceptional public and international interest, the festival will take place over a period of ten days — from 16 to 25 January — with the masquerade parades scheduled across two separate weekends. A record number of participants has applied to take part, exceeding 13,000 performers, including more than 30 international groups comprising several hundred participants.

THE INTERNATIONAL SURVA FESTIVAL

МЕЃУНАРОДНИ УЧАСТНИЦИ

INTERNATIONAL PERFORMERS

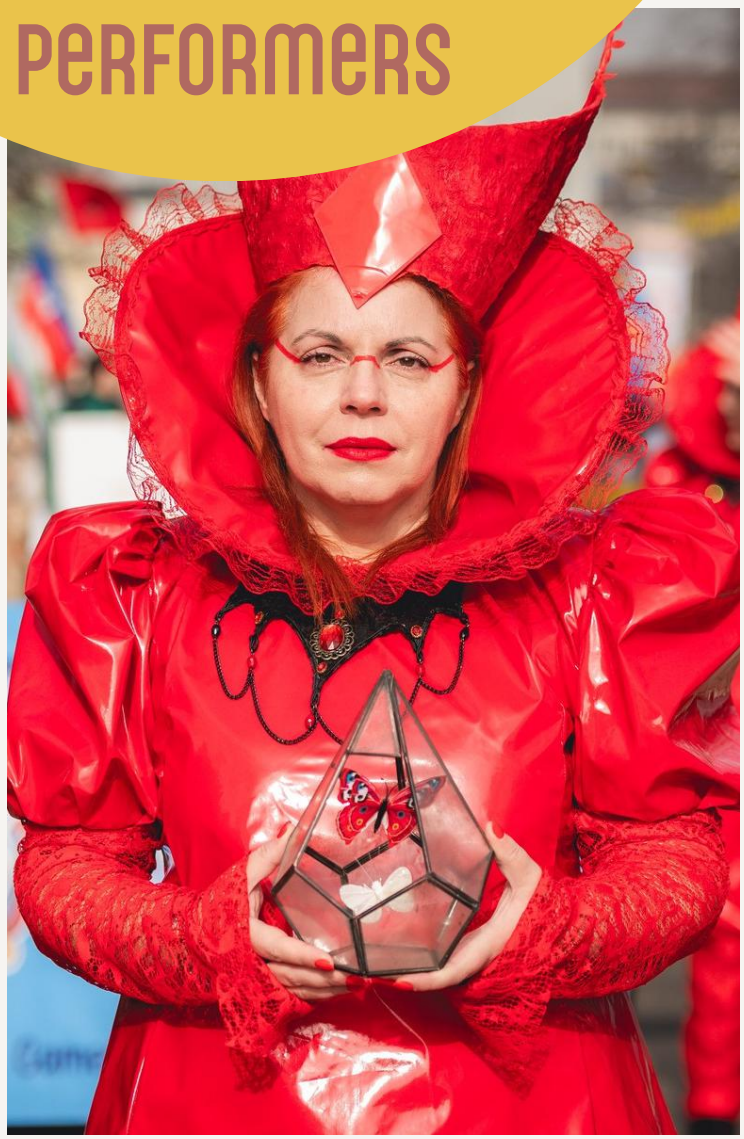

ТРАДИЦИЯТА СУРВА

THE SURVA TRADITION

ТРАДИЦИЯТА „СУРВА“

Обичаят „Сурва“ или „Сурова“, както е известен до края на миналия век, е свързан с т.нар. „погани дни“ – мръсни дни, които са в периода от Коледа до Йордановден. Според народните вярвания тогава небето е отворено, а раят и адът са слети, което прави времето „мръсно“ и „некръстено“. В този период се изпълняват специални обреди за прогонване на злото, познати като „сурвакарство“. То – по традиция, се изпълнява на Васильовден. По стар стил празникът се е празнувал на 14 януари. Затова и до ден днешен, в нощта на 13 срещу 14 януари сурвакарски групи обикалят домовете в Перник и региона, за да изгонят злите духове и да донесат здраве и берекет, като задължително са маскирани.

The custom known as “Surva,” or “Surova,” as it was referred to until the end of the 20th century, is associated with the so-called “unclean days” — a period extending from Christmas to Epiphany. According to folk beliefs, during this time the heavens are open, and heaven and hell are merged, rendering the days “unclean” and “unchristened.” It is during this period that special ritual practices intended to ward off evil forces are performed, known as survakari rituals. By tradition, these are carried out on St. Basil’s Day, which according to the Old Style calendar was celebrated on 14 January. For this reason, to this day, on the night of 13–14 January, survakari groups go from house to house in Pernik and the surrounding region, masked and in ritual attire, in order to drive away evil spirits and bring health and prosperity.

THE SURVA TRADITION

ТРАДИЦИЯТА „СУРВА“

Обредът датира хилядолетия назад във времето, като етнографите и краеведите все още не са достигнали до пълен консенсус за корените му. Най-разпространено е мнението, че по нашите земи води началото си от траките и тяхната почит към върховния Бог-Слънце – Сурегет, наричан още Сургаст и Суротер. Според вярванията им, всяка година, в най-късия ден – 21 декември, той се е прераждал и е започвал да расте, както е растял и денят. Счита се, че думата „сурва“ идва от корена на името му (сур-светъл, ярък).

The ritual dates back thousands of years, and ethnographers and local historians have not reached full consensus regarding its origins. The most widely accepted view is that, in the lands of present-day Bulgaria, it traces its roots to the Thracians and their veneration of the supreme Sun God — Sureget, also known as Surgast or Suroter. According to these beliefs, each year on the shortest day, 21 December, the deity was reborn and began to grow stronger, just as the length of the day itself increased. It is believed that the word “Surva” derives from the root of the god’s name (sur — meaning “bright” or “radiant”).

THE SURVA TRADITION

ТРАДИЦИЯТА „СУРВА“

Самата маскарадна обредност е позната във всички райони на България. В различните части на страната обаче ритуалът се е изпълнявал в различни периоди в дните от Коледа до Великден, свързани с възраждането на природата. Освен през „мръсните дни“ около Нова година, маскарадни игри е имало също така през Сирната неделя и през Тодоровата неделя (последната седмица преди и първата от Великденските пости). Това е и една от причините групите, участващи в обредния ритуал, да носят различни имена. В Западна България играещите излизат около новогодишните празници, като в Перник и областта те се наричат „сурвакари“. В Благоевград и региона на Банско, Разлог и Добринище носят името бабугери. В Кюстендилско са джамалари. В Източна България и по-специално в Ямболско, Пазарджишко и Пловдивско те са познати като кукери, като за тях са характерни предпролетните игри с маски и разиграването на ритуално заораване.

THE SURVA TRADITION

ТРАДИЦИЯТА „СУРВА“

Masquerade ritual practices are known throughout all regions of Bulgaria. In different parts of the country, however, the ritual has traditionally been performed at various times between Christmas and Easter, all associated with the rebirth of nature. In addition to the “unclean days” around the New Year, masquerade games were also performed on Forgiveness Sunday and on Todorovden. This diversity is one of the reasons why the ritual performers bear different names in different regions. In Western Bulgaria, the performers appear around the New Year celebrations and in Pernik and its region are known as survakari. In the Blagoevgrad region and in Bansko, Razlog, and Dobrinishte, they are known as babugeri. In the Kyustendil region, they are called jamalari. In Eastern Bulgaria – particularly in the regions of Yambol, Pazardzhik, and Plovdiv – they are known as kukeri and are characterised by pre-spring masquerade games and the enactment of a ritual ploughing.

THE SURVA TRADITION

ТРАДИЦИЯТА „СУРВА“

В зависимост от регионите, има разлика и в начина, по който се маскират. Всички те обаче са обединени от една и съща традиция – излизането и танците им са свързани със смяната на старата и новата година и с наближаващото събуждане на природата, а участниците в обреда носят пожелания за богата реколта, здраве и плодородие и при хората, и при животните. Символиката им е насочена към прогонване на злите сили и подготвяне за ново начало. Самата игра е мистично единство на ритъм, звук и багри.

Depending on the region, there are also differences in the manner of masking and costuming. All of these practices, however, are united by the same underlying tradition: the ritual performances and dances are associated with the transition from the old year to the new and with the approaching awakening of nature. The participants carry blessings for a rich harvest, health, and fertility — for both people and animals. Their symbolism is directed towards driving away evil forces and preparing for a new beginning. The ritual represents a mystical unity of rhythm, sound, and colour.

THE SURVA TRADITION

ТРАДИЦИЯТА „СУРВА“

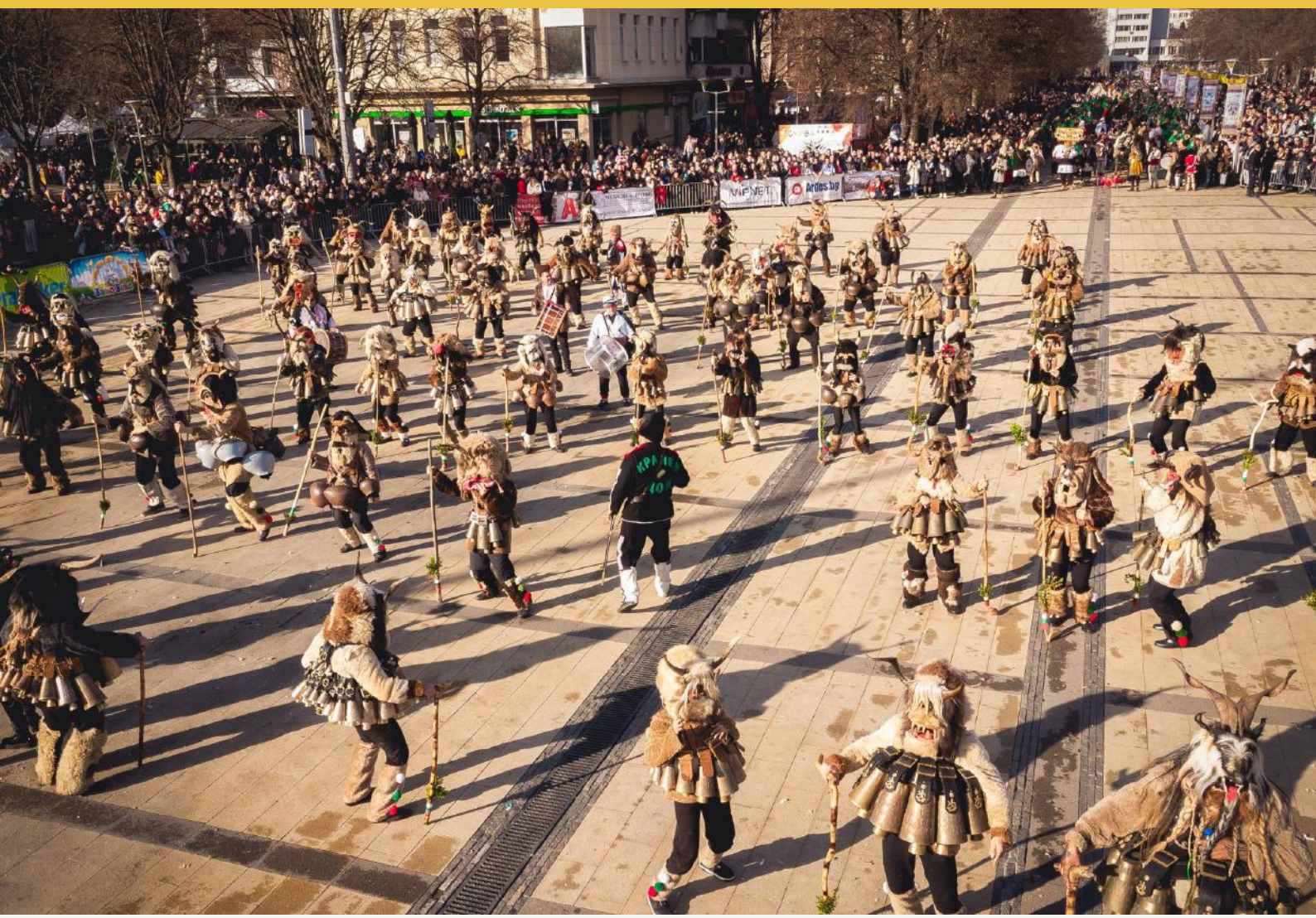

Маскираните мъже се движат със специфична стъпка, носят внушителни маски и самобитни костюми и огласят селищата си със стотици звънци, примесени с наричания и благословии. Магия, която всяка година Международният фестивал „Сурва“ единствен пресъздава в цялост, събирайки на едно място хиляди носители на традицията от всички етнографски райони на България.

Masked men move with a distinctive step, wear imposing masks and traditional costumes, and fill their settlements with the sound of hundreds of bells, accompanied by ritual chants and blessings. This complete ritual experience is uniquely recreated each year by the International Surva Festival, which brings together thousands of bearers of the tradition from all ethnographic regions of Bulgaria.

THE SURVA TRADITION

ДЕЦАТА НА СУРВА
THE CHILDREN OF SURVA

ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ
CHARACTERS AND MASKS

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

Перник е областта, в която традицията на сурвакарството не само продължава да е жива, но и постоянно се развива. Общо 55 села от областта на Перник имат собствени групи, изпълняващи обреда, които наброяват от поне 50 до над 100 души.

Според етнографи, до началото на XX век са се маскирали само мъже, при това – най-вече ергени, тъй като обредът е пряко свързан и с възпроизводството. А оттам – и с женитбата. Именно затова, особено характерно за сурвакарите е разиграването на ритуала „сватба“ по време на изпълняването на обреда.

Pernik is the region in which the survakari tradition has not only remained alive, but has also continued to develop. A total of 55 villages in the Pernik region maintain their own ritual groups, each numbering between at least 50 and more than 100 participants.

According to ethnographers, until the beginning of the 20th century, the masquerade ritual was performed exclusively by men, primarily unmarried men, as the custom is directly linked to ideas of reproduction and marriage. For this reason, the enactment of a symbolic wedding is a particularly characteristic element of the survakari ritual.

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

В наши дни, когато традицията е съчетана и с карнавален характер, масово се маскират не само мъже от всички възрасти, но също така и жени и деца. В някои от селищата има и големи детски групи с отделни персонажи, които дублират тези на големите.

Today, as the tradition has also acquired a carnival character, the ritual involves men of all ages, as well as women and children. In some settlements, there are large children's groups with distinct characters that mirror those of the adult performers.

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

Основни моменти от обредния ритуал са обхождането на селището и посещението на всяка къща поотделно, както и колективната игра на селския площад. Костюмите са главно 2 типа – само от кожи или от нарязани парцали, а маските са оформени като глави на причудливи същества и животни с плашещи лица и стърчащи зъби, с рога, опашки, тракащи клюнове или като начернено лице, върху което могат да бъдат прикрепени мустаци и брада от вълна, конци или коноп. В района на Перник маските са изработени от кожи на овце и кози, криле и пера от домашни птици, рога и царевична шума. На други места те се правят от сукно, вълнена прежда, мъниста, сухи растения и хартиени цветя. Участниците изработват маските си сами или с помощта на утвърдени в селището майстори, а самият процес е сложен и граничи с ритуал. За да се поддържа мистиката, външни наблюдатели не се допускат до него.

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

Key elements of the ritual include the procession through the settlement, visits to each household, and the collective performance on the village square. The costumes are generally of two main types — made entirely of animal skins or of strips of fabric. The masks are shaped as the heads of fantastical creatures and animals, with fearsome faces, protruding teeth, horns, tails, and clattering beaks, or as darkened faces with attached moustaches and beards made of wool, thread, or hemp. In the Pernik region, masks are traditionally made from sheep and goat skins, wings and feathers of domestic birds, horns, and corn husks. In other regions, they are made from felt, woollen yarn, beads, dried plants, and paper flowers. Participants craft their masks themselves or with the assistance of established local craftsmen. The process itself is complex and ritualised, and in order to preserve its mystique, external observers are not permitted.

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

Всяка сурвакарска група включва различни персонажи. Задължителните сред тях са бюлюкбашията, булката и младоженецът, попът, мечката с мечкаря и звънчаре. Често присъства също образът на циганите, като участникът, маскиран като циганка, задължително носи плетена кошница с кукла в нея. В групата има също и байрактар, който носи традиционното сватбено знаме, както и съпътстващи персонажи като лекари, баба и дядо, свекър и свекърва например.

Each survakari group includes a range of characters. Obligatory figures include the bulyukbashiya (group leader), the bride and groom, the priest, the bear and the bear leader, and the bell-wearers. Often, the roles of Gypsies" are included, with the performer portraying the Gypsy woman invariably carrying a woven basket containing a doll. The group also includes a flag-bearer (Bayraktar) who carries the traditional wedding banner, alongside supporting characters such as doctors and the parents of the newlyweds.

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

БЮЛЮКБАШИЯТА

Бюлюкбашията е водачът на сурвакарите. Той е облечен в дрехите на воевода и ръководи изявите на групата. Макар той да е човекът, който ръководи участниците, не е задължително да е най-възрастният в групата. Има случаи, в които в тази роля влизат и деца.

THE BULYUKBASHIYA

The bulyukbashiya is the leader of the survakari group. He is dressed in the attire of a voivode and directs the group's performances. Although he leads the participants, he is not necessarily the oldest member of the group; in some cases, this role is assumed by children.

БУЛКАТА И МЛАДОЖЕНЕЦЪТ

Макар вече да не се спазва толкова съвестно, традицията повелява, както ролята на младоженеца, така и тази на булката да се изпълняват от мъже. Те са облечени в носии, като невестата е забулена и пременена с цървули. Превъплъщаването на мъж в ролята на булката е свързано с древните ритуали за прогонване на злото, при които женското начало е представено в мъжка фигура, за да се засили магическата сила на обреда.

THE BRIDE AND THE GROOM

Traditionally, both the roles of the groom and the bride are performed by men, although this rule is no longer observed as strictly today. They are dressed in traditional folk costumes, with the bride veiled and wearing tsarvuli. The portrayal of the bride by a man is linked to ancient rituals for driving away evil, in which the female principle is embodied in a male figure in order to enhance the ritual's magical power.

МЕЧКАТА С МЕЧКАРЯ

Тяхната роля внася колорит в обреда. Мечкарят свири на гъдулка, а мъжът, маскиран като мечка, „гази“ стопаните на дома за здраве. Играта им е сред основните атракции, представяни от сурвакарските групи.

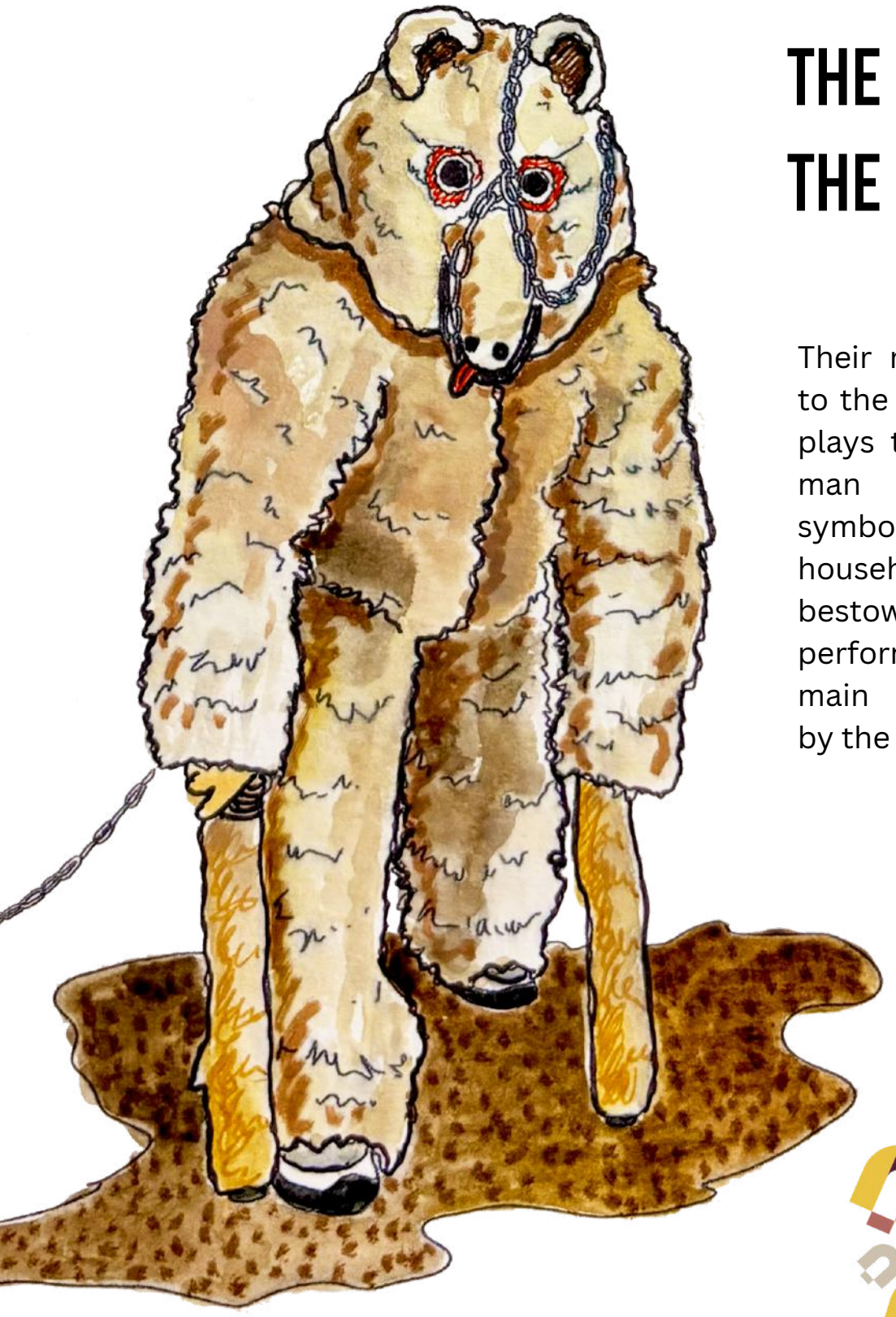

THE BEAR AND THE BEAR KEEPER

Their role adds vivid colour to the ritual. The bear leader plays the gadulka, while the man masked as a bear symbolically "tramples" the household members to bestow health. Their performance is among the main attractions presented by the survakari groups.

ПОПЪТ

Той венчава младоженците във всеки от посетените от групата домове. Персонажът винаги носи кандило с люта чушка или менче с вода и клонка чемшир, а вариантите за публиката са два – или да бъдат окадени, или намокрени за здраве.

THE PRIEST

The Priest performs a symbolic wedding ceremony for the newlyweds in every home visited by the group. The character carries a censer containing a hot pepper or a copper vessel (menche) with water and a boxwood branch. Spectators are either ritually "blessed" with incense or sprinkled with water to ensure good health.

ЗВЪНЧАРЕ

В миналото те са се наричали старци, но в наши дни са познати като звънчаре. Това име носят само сурвакарите, които са облечени в кожи и парцали и носят тежки чанове, достигащи до тегло от над 10 килограма. Те носят маски, изработени от дърво, кожа и рога на животни или пък ликове, които понякога достигат до височина от 2-3 метра и са налепени с пера и крила на домашни птици. Тяхната роля е да прогонват злото от къщите със силния звук от звънците, които носят и със страховитите си ликове.

THE BELL-WEARERS

In the past, known as startsi (elders), today they are referred to as Zvonchare (Bell-wearers). This designation applies to survakari dressed in skins and strips of fabric who wear heavy bells, often exceeding ten kilograms in weight. They wear masks made of wood, leather, and animal horns, or towering mask constructions reaching up to two or three metres in height, adorned with feathers and wings of domestic birds. Their role is to drive away evil through the powerful sound of the bells and the intimidating appearance of their masks.

СУРВАКАРИТЕ И ТЕХНИТЕ ПЕРСОНАЖИ И МАСКИ

THE SURVAKARI AND THEIR CHARACTERS AND MASKS

ФЕСТИВАЛЪТ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

THE FESTIVAL THROUGH THE YEARS

ФЕСТИВАЛЪТ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

1966 г.

Фестивалът „Сурва“ в Перник е създаден по идея на Йордан (Данчо) Николов, хореограф в Окръжния съвет по култура. През 1965 г. той предлага да се направи събитие, на което да бъдат представени маскарадните групи от всички етнографски области на България. Така, на 16 януари 1966 г. е проведен първият Национален фестивал на сурвакарите и кукерите в Перник.

1966

The Surva Festival in Pernik was established on the initiative of Yordan (Dancho) Nikolov, choreographer at the District Council for Culture. In 1965, he proposed the organization of an event that would present masquerade groups from all ethnographic regions of Bulgaria. Thus, on 16 January 1966, the first National Festival of Survakari and Kukeri was held in Pernik.

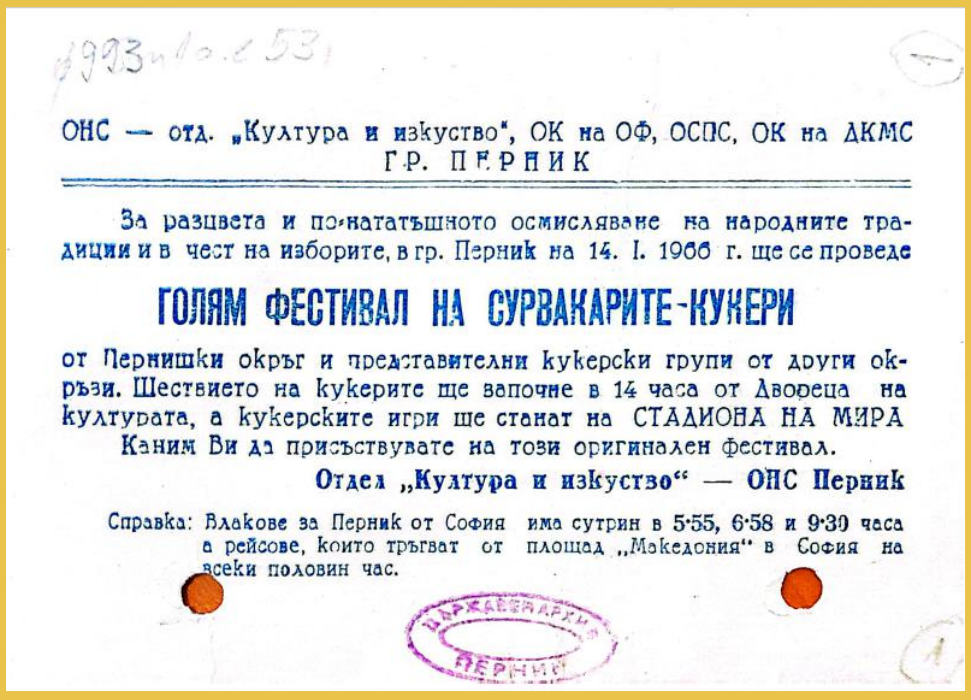

ОНС — отд. „Култура и изкуство“, ОК на ОФ, ОСПС, ОК на ДКМС
Г.Р. ПЕРНИК

За разцвета и по-нататъшното осмисляване на народните традиции и в чест на изборите, в гр. Перник на 14. I. 1966 г. ще се проведе

ГОЛЯМ ФЕСТИВАЛ НА СУРВАКАРИТЕ-КУКЕРИ

от Пернишки окръг и представителни кукерски групи от други окръзи. Шествието на кукерите ще започне в 14 часа от Двореца на културата, а кукерските игри ще станат на СТАДИОНА НА МИРА
Каним Ви да присъствувате на този оригинален фестивал.

Отдел „Култура и изкуство“ — ОНС Перник

Справка: Влакове за Перник от София има сутрин в 5·55, 6·58 и 9·39 часа а рейсове, които тръгват от площад „Македония“ в София на всеки половин час.

ОНС - ОТДЕЛ „КУЛТУРА И ИЗКУСТВО" - ОК НА ОФ, ОСПС, ОК ДКМС - ПЕРНИК

ФЕСТИВАЛ

14 ЯНУАРИ 1966 г.

НА КУКЕРИТЕ - СУРВАКАРИТЕ

Участвуват хиляда сурвакари от Пернишки окръг и представителни кукерски групи от други окръзи.

ПОКАНВА СЕ ГРАЖДАНСТВОТО ДА ПОСЕТИ МАСОВО ФЕСТИВАЛА.

НАЧАЛО 14 ЧАСА ВХОД СВОБОДЕН

СТАДИОН НА МИРА

Йордан (Данчо) Николов

Хореограф, художествен ръководител и експерт в областта на културата, Йордан (Данчо) Николов е роден на 30 ноември 1910 г. в Кюстендил. Целият му живот е свързан с танца. Още като ученик създава школска трупа. През 1937 г. основава дружеството „Седянка“, което в последствие преминава към Ансамбъл „Средец“, чийто художествен ръководител става. През 1938 ансамбълът започва да обикаля учрежденията в София с обичаите „Коледуване“, „Лазаруване“ и „Заговезни“ и организира кукерски игри в столицата. Маските за тях са изработени от проф. Дечко Узунов. Ансамбълът продължава работата си и през Втората световна война, като при обиколките си събира информация за танци и обичаи. Николов издирва и възстановява през годините забравени обичаи като „Премуз“, „Лазарки от Люлин“, „Старинна сватба“, „Еньовден“, „Тодоровден“ и „Жътва в Перник град“. Умира на 29 октомври 1992 г. в столицата. През 2004 г. посмъртно е обявен за почетен гражданин на Перник.

Yordan (Dancho) Nikolov

A choreographer, artistic director, and cultural expert, Yordan (Dancho) Nikolov was born on November 30, 1910, in Kyustendil. His entire life was dedicated to dance. He established his first school troupe while still a student. In 1937, he founded the "Sedyanka" Society, which later joined the "Sredets" Ensemble, where he served as artistic director.

In 1938, the ensemble began touring institutions in Sofia, presenting the traditional customs of Koledouvane (Christmas caroling), Lazarouvane, and Zagovezni, and organizing Kukeri performances in the capital. The masks for these performances were created by Prof. Dechko Uzunov.

The ensemble continued its activities during World War II, collecting information on traditional dances and customs during its tours. Over the years, Nikolov researched and revived forgotten customs such as Premuz, Lazarki from Lyulin, Old Wedding, Enyovden, Todorovden, and Harvest in the Town of Pernik. He passed away on 29 October 1992 in Sofia. In 2004, he was posthumously declared an Honorary Citizen of Pernik.

1985 г. 1985

През 1985 г., деветнайсет години след създаването си, фестивалът получава статут на международен. Осмото му издание се провежда от 19 до 22 януари в спортен комплекс „Стадион на мира“ в Перник. Участват 71 групи и общо 2800 души. За първи път има и чуждестранно участие – групи за маскарадни игри от Чехословакия и от Унгария. Гостуват и етнографи и фолклористи от 7 държави – Дания, САЩ, Холандия, Чехословакия, Полша, Унгария и Япония.

In 1985, nineteen years after its establishment, the festival was granted international status. Its eighth edition took place from 19 to 22 January at the Peace Stadium in Pernik. The event featured 71 groups totaling 2,800 participants. For the first time, the festival welcomed international masquerade groups from Czechoslovakia and Hungary. It was also attended by ethnographers and folklorists from seven countries: Denmark, the USA, the Netherlands, Czechoslovakia, Poland, Hungary, and Japan.

1995 г.

На 1 януари 1995 г. Перник става член на Федерацията на европейските карнавални градове и е включен в мрежата от празници на ФЕКГ. Федерацията е основана на 11 октомври 1980 г. в Люксембург, но в последствие седалището ѝ се мести в Амстердам, Нидерландия. Неин дългогодишен президент до смъртта му през 2018 г. е Хенри ван дер Кроон. Сред членовете на ФЕКГ е и Венеция с нейния карнавал.

1995

On 1 January 1995, Pernik became a member of the Federation of European Carnival Cities (FECC) and was included in the federation's network of festivals. The Federation was founded on 11 October 1980 in Luxembourg; its headquarters were later relocated to Amsterdam, the Netherlands. Its long-serving president until his death in 2018 was Henry van der Kroon. Among FECC members is also Venice, with its carnival.

Хенри ван дер Кроон

Основната заслуга за приемането на Перник и Фестивала „Сурва“ за член на Федерацията на европейските карнавални градове е на дългогодишния председател на организацията Хенри ван дер Кроон. Известен като „кралят на карнавалите“, през 2004 г. той е обявен за почетен гражданин на Перник. През 2013 г. Ван дер Кроон дари на града уникалната си колекция от 148 медали, получени от него от различни карнавали в Европа и света. При церемонията, на която обявява решението за дарението си, той подчертава, че е наблюдавал стотици церемонии по откриване на фестивали по света, но това, което е видял в Перник, „може да се види само в Ню Йорк, Берлин и Лондон“. През 2017 г., година преди кончината му, градът получава като дарение и цялата му колекция от карнавални трофеи – символи, вимпели, купи, картини и други предмети, събирани от него при обиколките му по света.

Henry van der Kroon

The principal contribution to the admission of Pernik and the Surva Festival to the Federation of European Carnival Cities was made by the organization's long-standing president, Henry van der Kroon. Known as the "King of Carnivals," he was declared an Honorary Citizen of Pernik in 2004.

In 2013, Van der Kroon donated to the city his unique collection of 148 medals, received from various carnivals across Europe and the world. During the ceremony announcing his decision, he emphasized that he had witnessed hundreds of festival opening ceremonies worldwide, but what he had seen in Pernik "can only be seen in New York, Berlin, and London."

In 2017, one year before his death, the city also received as a donation his entire collection of carnival trophies—symbols, pennants, cups, paintings, and other items collected during his travels around the world.

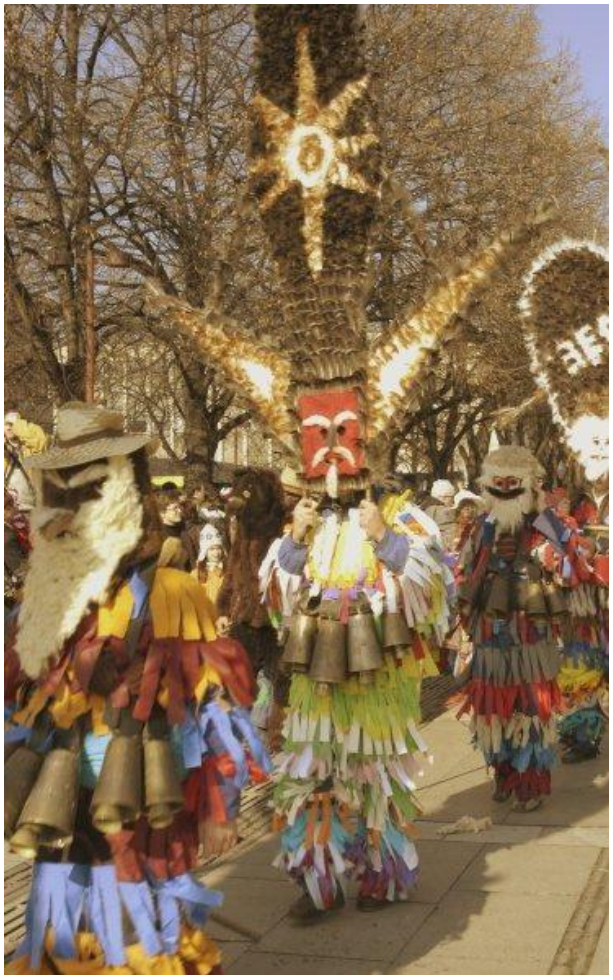

2000 г.

От 13-то си издание през 2000 г. фестивалът официално носи името Международен фестивал на маскарадните игри „Сурва“. В него участват над 3500 души от 78 български групи и 9 групи от чужбина. Чуждестранните участници са от Португалия, Гърция, Япония, Украйна, Русия, Полша, Словения и Египет. В края на фестивала президентът на ФЕКГ получава щафетен знак – дървена пластика, изработена от художника Филип Седефчев, с идеята до края на годината той да бъде предаван из останалите карнавални градове, членове на Федерацията.

2000

From its 13th edition in 2000 onward, the festival officially adopted the name International Festival of Masquerade Games “Surva.” More than 3,500 participants took part, representing 78 Bulgarian groups and nine international groups. The foreign participants came from Portugal, Greece, Japan, Ukraine, Russia, Poland, Slovenia, and Egypt.

At the end of the festival, the President of FECC received a ceremonial relay symbol—a wooden sculpture created by artist Filip Sedefchev—intended to be passed throughout the year among the other carnival cities that are members of the Federation.

2008 г.

От 2008 г. Международният фестивал на маскарадните игри „Сурва“ се провежда ежегодно в Перник в последния уикенд на януари. Допреди това той се е организирал на две години, а в самото му начало – и на по-голям период от време. Фестивалът до такава степен се е разраснал, че през 2008 г. в отразяването му в международния пресцентър на събитието са акредитирани 300 журналисти, сред които представители на BBC, радио France International, Associated Press и National Geographic.

2008

Since 2008, the International Festival of Masquerade Games “Surva” has been held annually in Pernik on the last weekend of January. Prior to that, it had been organized every two years, and in its early years, at even longer intervals.
The festival expanded to such an extent that in 2008, 300 journalists were accredited at the event’s international press center, including representatives of BBC, Radio France Internationale, Associated Press, and National Geographic.

ФЕСТИВАЛЪТ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

2009 г.

През 2009 г. Перник е обявен за Европейска столица на сурвакарите и маскарадните игри. Така, благодарение на фестивала „Сурва“ се превръща във фестивален център на Европа. Две години по-късно – през 2011 г., става и домакин на Диес Наталис (FECC Gala Dies Natalis) – международен форум, провеждан всяка година на рождения ден на Федерацията на европейските фестивални градове, в който участие вземат представители на всички членове на ФЕКГ.

THE FESTIVAL THROUGH THE YEARS

2009

In 2009, Pernik was declared the European Capital of Survakari and Masquerade Games. Thus, thanks to the Surva Festival, the city became a festival center in Europe.

Two years later, in 2011, Pernik hosted the Dies Natalis (FECC Gala Dies Natalis)—an international forum held annually on the anniversary of the Federation of European Carnival Cities, with participation from representatives of all FECC member cities.

2014 г.

Перник и фестивалът „Сурва“ влизат в класацията на списание National Geographic за Световни зимни топ дестинации. В нея влизат общо 15 локации, като през 2014 г. тя е фокусирана върху места, предлагащи автентично изживяване – било то чрез традиционни фестивали като този в Перник или чрез специфична природна красота. Така, в списъка попадат също Белиз за любителите на гмуркането, Нова Зеландия – заради интереса към филмовите локации от фентъзи филма „Хобит“, чиято премиера е предишната година и Етиопия – заради културните си празници и древната история. Пак през 2014 г., заради „Сурва“, на Перник е присъдено званието Пазител на традициите от Асоциацията за развитие на изкуствата.

2014

Pernik and the Surva Festival were included in National Geographic magazine's ranking of Top Winter Destinations in the World. The list comprised 15 locations and, in 2014, focused on destinations offering authentic experiences—either through traditional festivals such as the one in Pernik or through distinctive natural beauty. Other destinations on the list included Belize for diving enthusiasts, New Zealand for its film locations from The Hobbit, released the previous year, and Ethiopia for its cultural celebrations and ancient history. In the same year, Pernik was awarded the title Guardian of Traditions by the Association for the Development of the Arts, in recognition of the Surva Festival.

2015 г.

На 2 декември 2015 г. фестивалът „Сурва“ влиза в Представителния списък на ЮНЕСКО за нематериалното културно наследство на човечеството и става част от световното културно богатство. Това е огромно признание за неговата уникалност, приноса му към опазване и представяне на традициите и нуждата да бъде под закрилата на организацията. На сайта на ЮНЕСКО фестивалът е записан със старото си име, с което е известен до 90-те години на миналия век – „Сурова“.

2015

On 2 December 2015, the Surva Festival was inscribed on UNESCO's Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity, becoming part of the world's cultural heritage. This recognition acknowledged the festival's uniqueness, its contribution to the preservation and presentation of traditions, and the need for its safeguarding.

On the UNESCO website, the festival is listed under its former name, by which it was known until the 1990s —"Surova."

ЮНЕСКО И ФЕСТИВАЛЪТ СУРВА

През 2006 г. България ратифицира Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство, а две години по-късно стартира Националната система „Живи човешки съкровища - България“. През 2012 г. селищата от област Перник, в които се спазва сурвакарската традиция станаха част от системата, а след като Регионалният исторически музей изработи обща тяхна кандидатура, те бяха вписани в Националната представителна листа на нематериалното културно наследство. През 2015 г., фестивалът „Сурва“ беше вписан в Представителния списък на ЮНЕСКО на нематериалното културно наследство на човечеството. Така се превърна в четвъртата българска традиция, защитена от световната организация след магическите гласове на Бистришките баби, нестинарството и техниката за изработване на чипровските килими. ЮНЕСКО е патрон на 60-ото юбилейно издание на фестивала „Сурва“ през 2026 г.

UNESCO AND THE SURVA FESTIVAL

In 2006, Bulgaria ratified the UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, and two years later launched the national programme “Living Human Treasures – Bulgaria.” In 2012, the settlements in the Pernik region that preserve the survakari tradition became part of this system. Following the preparation of a joint nomination by the Regional Historical Museum, these communities were inscribed on the National Representative List of Intangible Cultural Heritage.

In 2015, the Surva Festival was inscribed on the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. It thus became the fourth Bulgarian tradition recognized and safeguarded by UNESCO, following the magical voices of the Bistritsa Grannies, the Nestinarstvo fire-dancing ritual, and the traditional craftsmanship of Chiprovtsi carpets. UNESCO is the official patron of the 60th anniversary edition of the Surva Festival in 2026.

ФЕСТИВАЛЪТ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

2026 г.

През 2026 г. „Сурва“ отбелязва 60 години от създаването си, като юбилейното му издание ще бъде под официалния патронаж на ЮНЕСКО. Заради огромния интерес, той ще се проведе в продължение на 10 дни – от 16 до 25 януари, като дефилетата с маски са разпределени не в един, а в два уикенда –17-18 януари и 24-25 януари. Желание за участие са заявили рекорден брой участници - над 13 000. Сред тях и над 30 чуждестранни групи с няколкостотин участници от Франция, САЩ, Португалия, Италия, Хърватска, Испания, Сърбия, Гърция, Словения, Северна Македония, Румъния и дори Индонезия.

2026

In 2026, Surva marks 60 years since its establishment, with its anniversary edition held under the official patronage of UNESCO. Due to the exceptionally high level of interest, the festival will take place over ten days, from 16 to 25 January. The masquerade parades will be held over two weekends: January 17–18 and January 24–25.

A record number of participants—over 13,000—have applied to take part. Among them are more than 30 international groups with several hundred participants from France, the United States, Portugal, Italy, Croatia, Spain, Serbia, Greece, Slovenia, North Macedonia, Romania, and Indonesia.

THE FESTIVAL THROUGH THE YEARS

В този сборник са използвани снимки и информация предоставени от ДА „Архиви”-Перник и Община Перник.

This publication includes photographs and information provided by the State Archives Agency – Pernik and the Municipality of Pernik.

Дизайн и съдържание:

Design and content by:

Дизайн визия Сурва 2026 - Марина Стоянова

Surva 2026 – Design Concept - Marina Stoyanova

Снимки: Кирил Кирилов – KIK, Руслан Йорданов

Photographs by: Kiril Kirilov – KIK, Ruslan Yordanov

ОБЩИНА ПЕРНИК
пл. Св.Иван Рилски 1
www.pernik.bg
obshtina@pernik.bg

PERNIK MUNICIPALITY
1, "Sv. Ivan Rilsky”square
www.pernik.bg
obshtina@pernik.bg